

دهستی نظام پر عدل ولاړ دی
عادل خدای (جل جلاله) په سورة الرحمن کې فرمایي:
ژباړه: الله (جل جلاله) آسمان پورته کړی او تله یې اېښې ده، ترڅو تاسو په تله
کې تېری ونه کړئ.
زیاتره اسلاف له دې نه دا استنباط کوي، که په کائناتو کې د حق او عدل
ساتنه ملحوظه نه وای نو د نړۍ، نړۍ والو او ټولو کائناتو دا ټول انتظام،
ساتنه او انضباط سره ګډوډ کېده.
تفسیر کابلی، ج ۲، ص ۱۳۰۳

د تاسیس کال ۱۴۴۳ هـ ق ۱۴۰۰ هـ ش

د سترې محکمې کاري څرګندویه خپرونه

مسلله شمېره (۱۳۸)

۲۷ جون ۲۰۲۶ م

۱۱ محرم الحرام ۱۴۴۸ هـ ق

شنبه ۶ چنگاښ ۱۴۰۵ هـ ش

معاون قضائی ستره محکمه به منظور بررسی و بهبود امور محاکم به ولایات تخار، سمنگان، فاریاب و سرپل سفر کرد

محترم شیخ محمد قاسم (راسخ) معاون قضائی مقام عالی ستره محکمه با همراهی محترم مولوی عبدالولی (محمود) معاون ریاست عمومی تفتیش قضائی و هیئت همراهشان، از تاریخ ۲۱ الی ۲۸ ماه ذوالحجّة الحرام سال ۱۴۴۷ هـ ق جهت بازدید و ارزیابی اجراءات محاکم به ولایات تخار، سمنگان، فاریاب و سرپل سفر نمود. هیئت عالی رتبه ستره محکمه ضمن ارزیابی اجراءات، حاضری و طرز سلوک منسوبین محاکم آن ولایات با رؤسای محاکم مرافعه، رئیس محکمه نظامی، رؤسای دواوین مرافعه و ابتدائیه شهری، رؤسای محاکم ابتدائیه ولسوالی‌ها، آمرین وثایق و حقوق و عموم اعضای قضائی محاکم مرکز و محاکم ولسوالی‌ها جلسات گوناگون دایر نمود.

نافذ ساخته است و تأکید کرد که هیچ‌گونه عذر، بهانه یا مانعی نباید سبب جلوگیری از تطبیق شریعت اسلامی در نظام اسلامی گردد. شیخ صاحب افزود، که هر منصب، اگر بزرگ باشد یا کوچک، در اصل یک مسؤولیت و امانت است، بناءً هر مسؤول مکلف است به وظایف و مسؤولیت‌های خویش توجه جدی داشته باشد و امور محوله را با دقت کامل؛ احساس مسؤولیت و به بهترین وجه ممکن انجام دهد.

محترم شیخ محمد قاسم (راسخ) صاحب افزود، یکی از علت‌ها و اسباب تأخیر دوسیه‌ها نقض شدن فیصله‌های محاکم تحتانی در محاکم فوقانی است؛ لهدا کوشش نمایند در ابتدا فیصله و حکم خویش را بعد از دقت، تحقیقات و غور همه جانبه صادر نمایند؛ تا در مرحله محاکم فوقانی مورد تأیید قرار بگیرد و از تأخیر دوسیه‌ها جلوگیری

قابل نقض باشند، با ذکر دلایل موارد نقضی بطور مدلل تحریر گردد. همچنان معاون صاحب قضائی برای مسؤولین و منسوبین محاکم هدایات و توصیه‌های ذیل را نمود:

۱- حقوق عامه مردم و چشم همه عوام و خواص به محاکم بسته است؛ اگر کما حقّه مسؤولیت خویش را اداء کنیم خداوند اعزاز اعطاء میکند، اگر خدای ناخواسته در مسؤولیت خود غفلت و سستی نمایم، مورد عقوبت الله (جل جلاله) قرار می‌گیریم، باید قدر مسؤولیت را بشناسیم، و شکر گذار باشیم، چیزیکه از طرف ستره محکمه برای ما گفته شده است او این است که قدر نعمت الهی که نظام اسلامی است بدانیم و شکر آنرا اداء کنیم.

۳- در اجراءات محاکم خطای اندک ما سبب لغزش بزرگ می‌شود، اگر مراجعین روش خراب داشته باشند، از همه اول باید برای آنها توصیه نمایم و مسؤولیت محاکم را برایش بیان کنیم، خدای ناخواسته نشود که بی‌عدالتی صورت بگیرد.

۴- در موضوعات چند چیز را باید مد نظر بگیریم: عریضه را دقیق مطالعه نمایم، صورت دعوی را بطور دقیق مطالعه نموده که چه دعوی دارد و چه می‌خواهد، دفع دعوی را دقیق مطالعه نموده که جواب آن چه است، هر یکی از اعضاء محکمه در قبال موضوع به مسؤولیت خود متوجه شویم، که در مورد، قاضی چه مسؤولیت دارد، همچنان مفتی و محرر، پس توصیه من برای شما این است که

محترم شیخ محمد قاسم (راسخ) در این جلسات اظهار داشت که نظام اسلامی نعمتی بزرگ و ارزشمند است و همه ما باید شکرگزار الله متعال باشیم که این نظام را در سرزمین ما به خرج داده شود و تحقیقات همه جانبه دقیق صورت گیرد؛ تا عدالت شرعی به گونه درست تطبیق گردد و از هر گونه واسطه به طور جدی جلوگیری شود.

۲- هماهنگی و مشاورت باید داشته باشیم، هم فکری و اتحاد بین مسؤولین و منسوبین باید باشد، در این صورت کارها به خوبی به پیش می‌رود و یک الگوی خوب برای نظام

گردد، محاکم فوقانی نیز حین بررسی دقت، توجه و حسن نظر به تأیید فیصله‌های محاکم ابتدائیه داشته باشند در صورتی که قابل تأیید باشد، مورد تأیید قرار دهند و در صورتی که

کوشش نمایم به ناحق فیصله صورت نگیرد و حق مردم ضایع نشود و در موضوعات جزائی کوشش کنیم تا یک کسی به ناحق مجازات نشود.

پاڼې برخه ص ۲

د قضاء تاریخ له نېوې دورې څخه تر اسلامي امارته

د عمر فاروق ؓ په دوره کې قضاء:

څوارلسمه برخه:

تشریح:

«د خلکو تر منځ د خپلې څېرې، خپل مجلس او خپل قضاوت په واسطه مساوات وساته»: د خلکو ملت او د سیمو توپیر ته دې نه کتل کېږي؛ ځکه دلته د «خلک» کلمه ټولو انسانانو ته شاملېږي. دوی ته په کتلو، د کپنولو پر ځای او قضاء کې باید مساوات په پام کې ونیول شي، داسې چې قضاوت ته د کپناستو پر وخت یو له بل څخه وړاندې باید نه شي. ابو یوسف (رحمه الله) اړوند کیسه کېږي، چې د څنګدن پر وخت یې په خپله دعاء کې داسې ویل: ای الله! ته ښه پوهېږي، چې ما د دوو خصمینو ترمنځ عدالت نه دی تر پښو لاندې کړی؛ خو په یوه ځای کې، د هغه بېخینه راته وکړه. ورڅخه وپوښتل شول، چې هغه کوم ځای و؟ هغه وویل: یوه نصراني په امیرالمؤمنین باندې دعوی وکړه، ما دا مناسبه ونه ګڼله، چې په امیرالمؤمنین باندې امر وکړم او له هغه قالیني یې پورته کړم، چې دې ورباندې ناست و؛ خو نصراني مې پورته کړ او څومره چې مې وس و، د قالیني څنګ ته مې کپنولو، پرته له دې چې د دوی د ناستې په ځای کې مساوات وکړم، د دوی دعوی مې واورېده؛ نو همدا زما بې عدالتي وه.

اخذلیک: د قضاء تاریخ له نېوې دورې څخه تر اسلامي امارته، ۶۹ صفحه، تألیف: قاضي القضاة شیخ عبدالحکیم حقاني صاحب/ ژباړن: مولوي عبدالرحیم راشد

معاون قضائي ستره محکمه...

۵- محاکم یک رکن مهم نظام است.

۶- در تطبیق قوانین شریعت هیچ مانع داخلی و خارجی وجود ندارد.

۷- محاکم محور تطبیق قوانین و اصول شریعت است.

۸- مسؤولیت امتیاز نیست، بلکه یک امانت است، زیرا که از همه نصوص معلوم میشود که منصب استحقاق و امتیاز نیست بلکه مسؤولیت است و مسؤولیت خویش را باید اخلاص مندانه انجام بدهیم، در کارهای محکمه اخلاص این است که مثلاً از طرف صبح حضری هشت بجه و از طرف عصر چهار بجه است، باید به آن پابند باشیم.

۹- اشخاص مهم و برجسته جامعه ما و شما هستیم،

مردم مشکلات خود را به محاکم تقدیم می نمایند، باید روش نیک خوب را اختیار نموده تا این که سبب بدنامی نظام اسلامی نگردیم.

۱۰- قاضی باید طوری باشد که از رویه و روش آن مظلوم نا امید نشود، ظالم طمع پیدا نکند، باید صورت دعوی و سخنان مدعی مطالعه و شنیده شود.

۱۱- قاضی باید به مادیات متوجه نباشد، زیرا اندازه معاش که از طرف امارت اسلامی برای مایان داده میشود، برای ضرورت و حوائج کفایت میکند.

۱۲- از تحفه های مردم باید اجتناب کنیم، ضیافت مردم را قبول نکنیم، رد کردن همین چیزها یکی از جمله مسؤولیت های ما و شما است.

۱۳- از ابتداء باید در موضوعات دقت کنیم که آیا مربوط

همین محکمه هست و یا خیر؟ اگر مربوط محکمه بود، باید از طرف اعضای محکمه در آن تحقیق صورت گیرد، مفتی محکمه باید در فتوی دادن از کلیات استفاده نکند، بلکه ببیند که آیا همین اقرار، شهادت و قسم سبب اثبات حکم شده میتواند و یا خیر؟ و برای آن باید جزئیة فقهیه پیدا کند.

۱۴- در بین اعضای محکمه باید هماهنگی موجود باشد، در موضوعات باید بین اعضای قضائی مشوره صورت گیرد، مشوره و نظر باید تحمیلی نباشد، فیصله باید به سبب اختلاف آراء صورت نگیرد، همچنان اعضای محکمه باید در امورات محکمه با یکدیگر همکاری باشند و فیصله را باید طوری صادر نمایند که قابل نقض نباشد.

۱۵- محکمه مرافعه باید موضوع و فیصله را به نظر تائید

د سترې محکمې لخوا په محاکمو کې د وړ او جیدو علماء کرامو د جذب په موخه د اخیستل شوې آزموینې پایلې اعلان شوې

وېب‌پاڼه نشر شوی دی او د بنسټه کولو لپاره یې دغه لېنک کېږي: <https://shorturl.at/RdkeU> یادونه: له بریالیو علماء کرامو سره د سیمینار د پیل او نورو مرحلو د بشپړولو په اړه د معلوماتو شریکولو په موخه د سترې محکمې د کارکوونکو چارو عمومي ریاست لخوا اړیکه نیول کېږي.

نېټه، د سترې محکمې د اداري مرستیال محترم شیخ سخاءالله (سعید) صاحب، د مرکزي ریاستونو د رئیسانو او نورو مسؤولینو په حضور کې اخیستل شوې وه. د آزموینې د گډوډوالو پارچې د سترې محکمې عالی مقام په هدایت د یوه مشخص هیئت لخوا په ډېر دقت او پوره شفافیت په اصولي توگه وکتل شوې او

د بریالیو علماء کرامو نوملړ د سترې محکمې په

بیا یې بل مؤظف پلاوي کره کتنه هم وکړه؛ د دوی له ډلې (۲۵۲) هغه علماء کرام، چې په آزموینه کې یې (۶۰) یا له دې لوړې نمرې اخیستې وې بریالي اعلان او د یوه روزنیز قضائي سیمینار تر پای ته رسولو وروسته به په محاکمو کې د خدمت فرصت ورکړل شي.

د لغمان ولایت مرافعه محکمې رئیس د یاد ولایت له زندان څخه لیدنه وکړه

په پای کې دغه هیئت د زندانیانو د اوسېدو له خونو، پخلنځي او نورو ودانیو څخه لیدنه وکړه، تر څو د حفظ الصحې په مراعات کولو سره د زندانیانو روغتیا ته په بشپړه توگه توجه وشي.

جزا او امنیت عامه دېوانونو رئیسانو په کې گډون درلود، د ۱۴۴۷ هـ ق کال د ذوالحجۃ الحرام میاشتې په ۲۸ مه نېټه د لغمان ولایت له عمومي زندان څخه لیدنه وکړه. یاد هیئت د بندیانو حالت له نږدې وکاته، د هغوی نظرونه

د سترې محکمې د جنوب لوېدیځ زون قضائي مرستیال ارزگان ولایت ته سفر وکړ

تر بشپړې ارزونې وروسته دې فیصلې په وخت صادري شي، تر څو د ولس اعتماد لا پیاوړی او د خلکو حقوق په ښه ډول خوندي شي.

محترم شیخ صاحب وویل، د اسلامي نظام قضائي ارگانونه د عدالت مهمه مرجع ده او د ولس خدمت، د مظلوم لاس نیوی او د حق تأمین هغه ستر مسؤولیتونه دي، چې باید په رښتینولي او لوړ احساس یې ترسره کړئ.

د سترې محکمې د جنوب لوېدیځ زون قضائي مرستیال وویل، د عدالت تأمین د اسلامي نظام له مهمو مسؤولیتونو څخه دی او ټول قضائي مسؤولین باید د شرعي احکامو، نافذه اصولو او اسلامي امارت د سپېڅلو ارزښتونو په چوکاټ کې ولس ته په پوره اخلاص او امانتداری سره خدمت وکړي.

محترم شیخ (منیر) صاحب زیاته کړه، د مراجعینو دوسیو او موضوعاتو ته باید په جدي توگه پاملرنه وشي، په بشپړ دقت وڅېړل شي، د شرعي او قانوني اسنادو

وکړه؛ دغه غونډه د مرافعه محکمې جزا دېوان د رئیس مفتي دوست محمد (سعید) لخوا د قرآنکریم د څو مبارکو آیاتونو په تلاوت پیل شوه، وروسته محترم شیخ نورالله (منیر) صاحب او ورسره مل هیئت له قضائي، اداري، خدمتي او نظامي مسؤولینو او منسوبینو سره وکتل او د قضائي او نورو چارو د لارښه تنظیم، اجراتو د چټکتیا، شفافیت، حساب ورکونې او همغږۍ د پیاوړتیا په موخه یې ورته لازمي سپارښتې او ارزښتناک هدایات وکړل.

په غزني ولایت کې د قتل دوه بېلابېل موضوعات حل او فصل شول

شوي کس وارثینو قاتل ته بخښنه وکړه او په دویمه موضوع کې د قاتل کورنی د مقتول وارثینو ته څه اندازه پیسې ورکړې او موضوع یې رسماً پای ته ورسېده.

۱۴۴۷ هـ ق کال د ذوالحجۃ الحرام میاشتې په ۲۳ مه او ۲۴ مه نېټه حل او فصل شول. یاد موضوعات ابتدائیه محاکمو ته تر راجع کېدو

د غزني ولایت د مقر او آب بند ولسوالیو ابتدائیه محاکمو مسؤولینو په ډېرو هڅو؛ د ترافیکی پېښې او د دوو کورنیو ترمنځ د قتل دوه بېلابېل موضوعات، د

با تلاش مسؤولین محکمه مرافعه ولایت کاپیسا قضیه یک قتل حل و فصل شد

نمودند و تعهد کردند که در خصوص همین موضوع در حال و آینده بین یکدیگر کدام جنجال و دعوی ندارند و نخواهد داشت.

این مجلس با دعاء خیر به پایان رسید.

این موضوع بعد از سعی، تلاش و گفتگو با طرفین قضیه و پا درمیانی مسؤولین به رضاء و رغبت هر دو جانب، در بدل یک مقدار پول نقد حل و فصل شد. در اخیر هر دو خانواده همدیگر را به آغوش کشیده آشتی

فصل گردید. این موضوع در ولسوالی کوهبند ولایت کاپیسا بین دو خانواده رخ داده که در نتیجه آن یک نفر به قتل رسیده بود.

با تلاش محترم مولوی عزیزالرحمن (حقانی) رئیس محکمه مرافعه ولایت کاپیسا و مولوی سراج الدین (راشد) رئیس دیوان جزا محکمه مرافعه، به تاریخ ۲۷/۱۲/۱۴۴۷ هـ ق قضیه یک قتل بین دو خانواده حل و

د بلخ ولایت محاکمو په دوو اونیو کې (۶۸۹) دوسیو ته پر رسېدنه سربېره، (۳۸۰) وثیقي هم اجرا کړي دي

د بلخ ولایت مرافعه، ښاري ابتدائیه، د بلخ زون اختصاصي او د ټولو ولسوالیو ابتدائیه محاکمو په دوو اونیو کې (له ۱۴۴۷/۱۲/۱۵ هـ ق څخه تر ۱۴۴۷/۱۲/۲۵ هـ ق) نېټې پورې (۶۸۹) دوسیو ته پر رسېدنه سربېره، (۳۸۰) وثیقي هم اجرا کړي دي؛ چې جزئیات یې په لاندې ډول دي.	په حقوقي برخه کې: د بلخ ولایت محاکمو ته په دوو اونیو کې (۵۲۷) حقوقي دوسیو واردې شوې؛ په داسې حال کې چې مخکې هم یو شمېر دوسیو موجودې وې. له دې جملې څخه د (۳۱۴) دوسیو په اړه قضائي قرارونه صادر شوي، (۶۹) دوسیو فیصله شوې، (۱۵۳) دوسیو	مکتوبی مستردې شوې او پاتې دوسیو تر کار لاندې دي. په جزائي برخه کې: د بلخ ولایت محاکمو ته په دوو اونیو کې (۱۶۰) جزائي دوسیو واردې شوې؛ په داسې حال کې چې مخکې هم یو شمېر دوسیو موجودې وې. له دې جملې څخه د (۶۷) دوسیو په اړه قضائي قرارونه
--	--	---

محاکم ولایت پروان طی دو هفته علاوه بر رسیدگی به (۱۶۴) دوسیو، به تعداد (۱۱۷) قطعه وثایق را نیز اجرا نموده است

محاکم مرافعه، ابتدائیه شهری، ابتدائیه ولسوالی ها و وثایق ولایت پروان طی دو هفته (از ۱۴۴۷/۱۲/۲۰ هـ ق الی ۱۴۴۸/۱/۱ هـ ق) علاوه بر رسیدگی به (۱۶۴) دوسیو، به تعداد (۱۱۷) قطعه وثایق نیز اجرا نموده است که جزئیات آن به شرح ذیل می باشد:	در بخش حقوقي: در جریان دو هفته به تعداد (۱۰۴) دوسیو حقوقي وارد محاکم گردیده؛ در حالی که قبلاً نیز چندین دوسیو تحت دوران قرار داشت. از آن جمله در رابطه به (۵۰) دوسیو قرار قضائي صادر شده، (۲۴) دوسیو فیصله شده، (۱۲) دوسیو مکتوبی مسترد	گرديده و دوسیوهای باقی مانده دیگر تحت کار می باشد. در بخش جزائي: در جریان دو هفته به تعداد (۹۹) دوسیو جزائي وارد محاکم گردیده؛ در حالی که قبلاً نیز چندین دوسیو تحت دوران قرار داشت. از آن جمله در رابطه به (۳۱) دوسیو قرار قضائي صادر
--	--	--

محاکم ولایت بغلان طی یک ماه علاوه بر رسیدگی به (۷۶۵) دوسیو، به تعداد (۳۹۵) قطعه وثایق را نیز اجرا نموده است

محاکم مرافعه، ابتدائیه شهری، ابتدائیه ولسوالی ها و وثایق ولایت بغلان طی یک ماه (از ۱۴۴۷/۱۲/۱۰ هـ ق الی ۱۴۴۷/۱۲/۳۰ هـ ق) علاوه بر رسیدگی به (۷۶۵) دوسیو، به تعداد (۳۹۵) قطعه وثایق را نیز اجرا نموده است که جزئیات آن به شرح ذیل می باشد:	در بخش حقوقي: در جریان یک ماه به تعداد (۶۴۷) دوسیو حقوقي وارد محاکم گردیده؛ در حالی که قبلاً نیز چندین دوسیو تحت دوران قرار داشت. از آن جمله در رابطه به (۴۳۰) دوسیو قرار قضائي صادر شده، (۹۳) دوسیو فیصله شده، (۶۵) دوسیو مکتوبی مسترد	گرديده و دوسیوهای باقی مانده دیگر تحت کار می باشد. در بخش جزائي: در جریان یک ماه به تعداد (۲۱۶) دوسیو جزائي وارد محاکم گردیده؛ در حالی که قبلاً نیز چندین دوسیو تحت دوران قرار داشت. از آن جمله در رابطه به (۱۱۹) دوسیو قرار قضائي صادر
--	--	---

محاکم ولایت دایکندي طی دو هفته علاوه بر رسیدگی به (۱۴۳) دوسیو، به تعداد (۱۸۰) قطعه وثایق را نیز اجرا نموده است

محاکم مرافعه، ابتدائیه شهری، ابتدائیه ولسوالی ها و وثایق ولایت دایکندي طی دو هفته (از ۱۴۴۷/۱۲/۱۲ هـ ق الی ۱۴۴۷/۱۲/۳۰ هـ ق) علاوه بر رسیدگی به (۱۴۳) دوسیو، به تعداد (۱۸۰) قطعه وثایق را نیز اجرا نموده است که جزئیات آن به شرح ذیل می باشد:	در بخش حقوقي: در جریان دو هفته به تعداد (۱۲۰) دوسیو حقوقي وارد محاکم گردیده؛ در حالی که قبلاً نیز چندین دوسیو تحت دوران قرار داشت. از آن جمله در رابطه به (۷۰) دوسیو قرار قضائي صادر شده، (۲۰) دوسیو فیصله شده، (۱۰) دوسیو مکتوبی	مسترد گردیده و دوسیوهای باقی مانده دیگر تحت کار می باشد. در بخش جزائي: در جریان دو هفته به تعداد (۵۰) دوسیو جزائي وارد محاکم گردیده؛ در حالی که قبلاً نیز چندین دوسیو تحت دوران قرار داشت.
---	--	---

د ننگرهار ولایت محاکمو په دوو اونیو کې (۳۹۳) دوسیو ته پر رسېدنه سربېره، (۲۲۹) وثیقي هم اجرا کړي دي

د ننگرهار ولایت مرافعه، وثایقو، ښاري ابتدائیه او د ټولو ولسوالیو ابتدائیه محاکمو په دوو اونیو کې (له ۱۴۴۷/۱۲/۱۵ هـ ق څخه تر ۱۴۴۷/۱۲/۳۰ هـ ق) نېټې پورې (۳۹۳) دوسیو ته رسېدنه کړې او (۲۲۹) وثیقي یې هم اجرا کړي دي؛ چې جزئیات یې په لاندې ډول دي.	په جزائي برخه کې: د ننگرهار ولایت محاکمو ته په دوو اونیو کې (۲۱۵)	جزائي دوسیو واردې شوې؛ په داسې حال کې چې مخکې هم یو شمېر دوسیو موجودې وې. له دې جملې څخه د (۷۱) دوسیو په اړه قضائي قرارونه صادر شوي، (۳۶) دوسیو فیصله شوې، (۲۲) دوسیو مکتوبی مستردې شوې او پاتې دوسیو تر کار لاندې دي.
--	---	---

د ننگرهار ولایت د مرافعه محکمې د رئیس په مشرۍ غونډه وشوه

د ننگرهار ولایت مرافعه محکمې د رئیس محترم خلیفه محبوب الرحمن (نقشبندی) په مشرۍ، د مرافعه، ښاري ابتدائیه، اختصاصي او ټولو ولسوالیو ابتدائیه محاکمو د قضاتو په گډون، په ۱۴۴۸/۱/۱ هـ ق نېټه د قضائي چارو د لارښوونې او تنظیم او شته همغږی د تقویې په موخه غونډه وشوه.	د ننگرهار ولایت مرافعه محکمې د رئیس محترم پر قضائي او اداري فعالیتونو خبرې وکړې او د قضیو د چټک، عادلانه او شفاف حل او فصل پر اهمیت یې ټینګار وکړ. نوموړي یادونه وکړه، چې قاضي د ټولني د عدالت محور دی او لازمه ده، چې د خپلو دندو په ترسره کولو کې د الله تعالی له وېرې، تقوا، اخلاص او بې طرفۍ څخه کار واخلي، خو د خلکو اعتماد لا زیات پیاوړی شي.	په غونډه کې د قضائي چارو د کیفیت د لوړولو، د دوسیو د منظم تعقیب، د فیصلو د تطبیق، د قضائي مکتوبونو د سمون، د احصائیوي راپورونو د پر وخت جوړولو او لېږلو او د محاکمو ترمنځ د همغږی د پیاوړتیا په اړه هر اړخیز بحثونه وشول. د غونډې په وروستۍ برخه کې د مرافعه محکمې رئیس ټولو قضاتو ته سپارښتنه وکړه، چې د اسلامي امارت
--	---	---

رئیس عمومی محکمه مرافعه ولایت پنجشیر از محاکم ابتدائیه ولسوالی های شتل، عنابه و رخه آن ولایت بازدید کرد

محترم مولوی محمد عثمان (عامر) رئیس عمومی محکمه مرافعه ولایت پنجشیر با همراهی مولوی عبدالرحمن (حنیف) رئیس دیوان امنیت عامه، مولوی پردل (منیب) عضو محرر دیوان جزاء، قاری جلال الدین (توحیدی) آمر تحریرات و مولوی عبدالبصیر (حنفی) عضو محرر آمریت ثبت اسناد و وثایق و	مخزن محکمه مرافعه، به تاریخ ۱۴۴۷/۱۲/۳۰ هـ ق از امورات قضائي و اداري ریاست محاکم ابتدائیه ولسوالی های شتل، عنابه و رخه آن ولایت دیدن بازدید و نظارت کرد. محترم مولوی محمد عثمان (عامر) نخست پیرامون جایگاه و اهمیت قضاء و همچنان تأمین عدالت و	شان بخاطری تسریع روند رسیدگی به دوسیوهای مراجعین به مسؤولین و منسوبین محاکم ابتدائیه ولسوالی های متذکره رهنمائی های لازم ارائه نمود. در پایان با دعاء خیر و فلاح مردم افغانستان به سفر خویش اختتام بخشید.
--	--	---

مسؤول مدير: مولوي عبدالرحيم (راشد)

اديتور: جوادالله (جاهد)

ديزاين: حميدالله (راسخ)

الإسلام

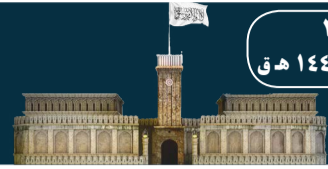
د افغانستان اسلامي امارت د سترې محکمې دغه څرگندويه خپرونه

په مياشت کې درې ځله چاپېږي

شماره: ۲

تاریخ: ۱۴۴۶/۱/۱۸ هـ ق

د لمانځه د اقامې په هکله د عالیقارامیر المؤمنین بحفظه الله تعالی فرمان

دوهمه برخه

دوهمه توصیه

پوره کوبښن وکړئ چې لمانځونه په جماعت سره اداء کړئ، د امکان تر حده د جماعت لمانځه مه پرېږدئ؛ ځکه رسول الله (صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي: په یو کلي یا دښته کې چې درې نفره وي او لمانځه په جماعت سره نه کوي په هغوی به شیطان مسلط کېږي.^۱

کامل لمانځه د جماعت لمانځه دی:

کامل لمانځه په اسلام کې د جماعت لمانځه دی، د جماعت لمانځه د علماوو په اتفاق سره تر یوازې لمانځه په اووه ویشت درجې فضیلت لري.^۲

جماعت د مسلمانانو ترمنځ د محبت سبب دی:

د جماعت لمانځه د یو بل سره د مینې او محبت پیدا کېدلو او د ناپوهه د زده کړې لپاره ډېره ښه لاره ده.^۳

د وېرې (ډار) په حالت کې هم جماعت نه پرېښودل کېږي:

لمانځه د الله پاک یوه داسې فریضه ده چې د دښمن څخه د وېرې په حالت کې هم الله پاک د جماعت په لمانځه سره امر کړی دی، چې یوه برخه د لښکر

دې پیره کوي او یوه برخه دې په جماعت سره لمانځه کوي او بیا دې دا بله برخه پیره کوي؛ نو چې د وېرې حالت نه وي خو ډېره ضروري ده چې لمانځه په جماعت سره ادا شي.^۴

د جماعت د لمانځه پرېښودل د منافقت نښه ده:

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د هغه چا لپاره چې اذان اوري او جماعت ته نه حاضرېږي دا کار بې وفايي، ناپوهي، کفر او منافقت بللی دی.^۵

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د جماعت پرېښودونکو د کورونو د سوځولو اراده کړې وه:

په روایت کې راغلي دي: چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) و فرمایلي: زما دې قسم په هغه ذات وي چې زما نفس د هغه په واک کې دی چې ما اراده او قصد کړی چې زه امر وکړم په لرگیو چې جمع کړل شي، وروسته زه یو سړي ته امر وکړم چې خلکو ته لمانځه ورکړي، او زه هغو خلکو ته ولاړشم څوک چې (پرته له عذرته) لمانځه په کورنو کې کوي او جماعت ته نه حاضرېږي او د هغوی کورونه باندې وسوځوم.^۶

په جماعت سره لمانځه کول واجب دی:

څرنگه چې د جماعت پرېښودل د منافقت نښه بلل

شوې ده، په پرېښودلو یې پر مسلمانانو شیطان مسلط کېږي، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د جماعت پرېښودونکو د کورونو د سوځولو اراده کړې وه؛ ځکه زموږ فقهاوو رحمهم الله تعالی په جماعت سره لمانځه واجب بللی دی، چې پرېښودل یې گناه ده او سړی ورباندې فاسق او د تعزیر مستحق ګرځي.^۷

په لمانځه او جماعت خلفاء راشدينو توصیه کړې ده:

ابوبکر الصديق (رضی الله عنه) به مجاهدینو ته توصیه کوله، چې همیشه لمانځونه په جماعت او په خپلو وختونو کې ادا کوئ.^۸

همدارنگه حضرت عمر (رضی الله عنه) والیانو ته ولیکل چې ستاسو په کارونو کې تر ټولو مهم کار زما په نزد ستاسو لمانځه دی.^۹

درېیمه توصیه

په لمانځه کې رکوع، قومه (له رکوع څخه ولاړه)، سجده او جلسه (د سجده په منځ کې ناسته) په اطمینان سره اداء کوي؛ ځکه کوم څوک چې د لمانځه په ارکانو کې تعدیل نه کوي (په اطمینان سره یې نه اداء کوي) هغه تر ټول بد غل بلل شوی دی.^{۱۰}

۱ - عن أبي الدرداء، قال: سمعت رسول الله - صلى الله عليه وسلم، يقول: " مامن ثلاثة في قرية ولا بدو لا تقام فيهم الصلاة إلا استحوذ عليهم الشيطان، فعليك بالجماعة فانما يأكل الذئب القاصية" رواه ابوداود رقم الحديث (۵۴۷)

۲ - عن عبد الله بن عمر: أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: " صلاة الجماعة تفضل صلاة الفذ بسبع وعشرين درجة" رواه البخاري رقم الحديث (۱۶۴۵)

۳ - ومن حكمها نظام الألفة وتعلم الجاهل من العالم (قوله نظام الألفة) بتحصيل التعاهد باللقاء في أوقات الصلوات بين الجيران بحر. والألف: بضم الهمزة اسم الائتلاف ح عن القاموس. الدرالمختار وحاشية ابن عابدين (ردالمحتار) (۵۵۱/۱) ط دارالفكر بيروت (۴۰۸/۱) ط المكتبة الحبيبية

۴ - وإذا كنت فيهم فاقمت لهم الصلاة فلتقم طائفة منهم معك وليأخذوا أسلحتهم فإذا سجدوا فليكونوا من ورائكم ولتأت طائفة أخرى لم يصلوا فليصلوا معك وليتأخذوا حذرهم وأسلحتهم الآية. (سورة النساء آية ۱۰۲)

عن عبد الله بن عمر رضي الله عنهما، قال: غزوت مع رسول الله صلى الله عليه وسلم قبل نجد، فوآزينا العدو، فصافقتنا لهم، «فقام رسول الله صلى الله عليه وسلم يصلي لنا، فقامت طائفة معه تصلي وأقبلت طائفة على العدو، وركع رسول الله صلى الله عليه وسلم بمن معه وسجد سجدتين، ثم انصرفوا مكان الطائفة التي لم تصل، فجاءوا فركع رسول الله صلى الله عليه وسلم بهم ركعة وسجد سجدتين ثم سلم، فقام كل واحد منهم، فركع لنفسه ركعة وسجد سجدتين» رواه البخاري رقم الحديث (۹۴۲) أبواب صلاة الخوف

عن ابن عمر، قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم، «في صلاة الخوف أن يكون الإمام يصلي بطائفة معه، فيسجدون سجدة واحدة، وتكون طائفة منهم بينهم وبين العدو، ثم ينصرف الذين سجدوا السجدة مع أميرهم، ثم يكونون مكان الذين لم يصلوا، ويتقدم الذين لم يصلوا فيصلوا مع أميرهم سجدة واحدة، ثم ينصرف أميرهم وقد صلى صلاته، ويصلي كل واحد من الطائفتين بصلاته سجدة لنفسه، فإن كان خوف أشد من ذلك، فرجالا أو ركباناً» قال: يعنى بالسجدة الركعة. رواه ابن ماجه رقم الحديث (۱۲۵۸)

باب ماجاء في صلاة الخوف

۵ - عن سهل عن أبيه، عن رسول الله عليه وسلم أنه قال: "الجفاء كل الجفاء والكفر، والنفاق، من سمع منادي الله ينادي بالصلاة يدعو إلى الفلاح، ولا يجيبه" رواه احمد في مسنده رقم الحديث (۱۵۶۲۷) (۳۹۰/۲۴) كذا في الترغيب والترهيب (۱۶۷/۱) المكتبة الرشيدية

۶ - وعن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله عليه وسلم (والذي نفسي بيده لقد هممت ان امر بحطب فيحطب، ثم أمر بالصلاة فيؤذن لها، ثم أمر رجلا فيؤم الناس، ثم أختلف إلى رجال وفي رواية: لا يشهدون الصلاة فأحرق عليهم بيوتهم، والذي نفسي بيده، لو يعلم أحدهم أنه يجد عرفا سمينا، أو ممراتين حسنتين لشهد العشاء) رواه البخاري رقم الحديث (۶۴۴)

۷ - بقي هنا شيء، وهو أن صلاة الجماعة واجبة على الراجح في المذهب أو سنة مؤكدة في حكم الواجب كما في البحر وصرحوا بفسق تاركها وتعزيره، وأنه يأثم. الدرالمختار وحاشية ابن عابدين (رد المحتار) (۴۵۷/۱) دارالفكر

۸ - تامة النظام (ص: ۴۹)

وجعل أبا عبيدة أميراً على الجيوش، وكلما اتجه أمير يودعه ويوصيه بتقوى الله وحسن الصحبة والمواظبة على الصلوات بالجماعة في أوقاتها، وأن يصلح كل منهم نفسه حتى يصلح الله له الناس، وأن يكرموا رسل العدو إذا قدموا عليهم، وأن يعملوا على تقليل لئيمهم عندهم حتى يخرجوا من عسكرهم وهم جاهلون بأمر المسلمين. فقه السيرة النبوية مع موجز لتاريخ الخلافة الراشدة (ص: ۲۵۲) ط دارالفكر - دمشق

و أمر يزيد بن أبي سفيان على جيش عظيم هو جمهور من انتدب إليه، فيهم سهيل بن عمرو في أمثاله من أهل مكة، وشيعة ماشيا، وأوصاه وغيره من الأمراء، فكان مما قال ليزيد:

إني قد وليتك لأبلوك وأجربك وأخرجك، فإن احسنت رددتك إلى عملك وزدتك، وإن أسأت عزلتك، فعليك بتقوى الله فإنه يرى من باطنك مثل الذي من ظاهره، وإن أولى الناس بالله أشدهم توليا له، وأقرب الناس من الله أشدهم تقربا إليه بعمله، وقد وليتك عمل خالد، فأياك وعيبة الجاهلية، فإن الله يبغضها ويبغض أهلها، وإذا قدمت على جندك فأحسن صحبتهم وابدأهم بالخير وعدهم إياه، وإذا عظمتهم فأوجز؛ فإن كثير الكلام ينسي بعضه بعضا، وأصلح نفسك يصلح لك الناس، وصل الصلوات لأوقاتها بإتصام ركوعها وسجودها والتخشع فيها، وإذا قدم عليك رسل عدوك فأكرمهم، وأقلل لئيمهم حتى يخرجوا من عسكرك وهم جاهلون به، ولا تزينهم فيروا خللك ويعلموا علمك. الكامل في التاريخ (۲۴۹/۲) ط دارالكتاب العربي، بيروت - لبنان

۹ - عن نافع مولى عبد الله بن عمر، أن عمر بن الخطاب كتب إلى عماله: "إن أهم أمركم عندي الصلاة. فمن حفظها وحافظ عليها، حفظ دينه. ومن ضيعها فهو لما سواها أضيع. رواه في الموطأ (۵/۱) المكتبة الحقانية

۱۰ - عن النعمان بن مرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «ماترون في الشارب، والسارق والزاني؟ وذلك قبل أن ينزل فيهم» قالوا: الله ورسوله أعلم. قال: «هن فواحش، وفيهن عقوبة، وأسوأ السرقة الذي يسرق صلاته» قالوا: وكيف يسرق صلاته يا رسول الله؟ قال: «لا يتم ركوعها ولا سجودها» رواه في الموطأ رقم الحديث (۷۲) وعن أبي قتادة رضي الله عنه قال: (قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: أسوأ الناس سرقة الذي يسرق من صلاته قالوا: يا رسول الله كيف يسرق من صلاته؟

قال: لا يتم ركوعها ولا سجودها وهو حديث صحيح رواه احمد. مشكوة المصابيح باب الركوع الفصل الثالث ۸۳/۱ ط اميرحمزة

۱۱ - عن أبي هريرة: أن رسول الله صلى الله عليه وسلم دخل المسجد فدخل رجل، فسلم على النبي صلى الله عليه وسلم فرد وقال: "ارجع فصل، فإنك لم تصل" فقال: والذي بعثك بالحق ما أحسن غيري، فعلمني، فقال: "إذا قمت إلى الصلاة فكبر، ثم اقرا ما تيسر معك من القرآن، ثم اركع حتى تطمئن راكعا، ثم ارفع حتى تعدل قائما، ثم اسجد حتى تطمئن ساجدا، ثم ارفع حتى تطمئن جالسا، وافعل ذلك في صلاتك كلها" رواه البخاري رقم الحديث (۷۵۷)

۱۲ - السادس اداء جميع الأركان باعتدال وطمأنينة. الفقه الميسر (ص: ۷۰) ص دارالفاروق الاعظم

والحاصل أن الأصح رواية ودراية وجوب تعديل الأركان، وأما القومة والجلسة وتعديلهما فالمشهور في المذهب السنية، وروي وجوبها، وهو الموافق للأدلة، وعليه الكمال ومن بعده من المتأخرين وقد علمت قول تلميذه إنه الصواب. وقال أبو يوسف بفرضية الكل واختاره في المجمع والعيني ورواه الطحاوي عن ائمتنا الثلاثة. الدرالمختار وحاشية ابن عابدين (رد المحتار) (۱/۴۶۴) دارالفكر

۱۳ - عن أنس بن مالك رضي الله تعالى عنه، قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "من صلى لله أربعين يوما في جماعة يدرك التكبيرة الأولى كتب له براءتان: براءة من النار، وبراءة من النفاق. رواه الترمذي

۱۴ - عن ابن عمر، قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "التكبيرة الأولى يدركها أحدكم مع الإمام خير من ألف بدنة يهديها" رواه ابن شاهين في كتابه (الترغيب في فضائل الأعمال ونواب ذلك)

۱۵ - (قوله وقال الأفضل فيهما بعده) أفاد أن خلاف الصالحين في الأفضلية وهو الصحيح نهر. وقيل في الجواز حتى لا يضح الشروع بالمقارنة في إحدى الروايتين عن أبي يوسف ويكون مسينا عند محمد كما في البدائع. وفي القهستاني: وقال السرخسي: إن قوله أذوق وأجود وقولهما أرفق وأحوط. وفي عون الروزي: المختار للفتوى في صحة الشروع وقوله وفي الأفضلية قولهما. اهـ وفي التنازخانية عن المنقني المقارنة على قوله كمقارنة حلقة الخاتم والأصبع. والبعدي على قولهما أن يوصل المقتدى همزة الله براء أكبر. الدر المختار وحاشية ابن عابدين (رد المحتار) (۵۲۶/۱)

د ټلېفون شمېرې: ۰۲۰۲۳۰۰۳۶۱
۰۲۰۲۳۰۲۲۶۳

publications.sc۱۴۴۳@gmail.com

www.supremecourt.gov.af

د ليکوال پلاوي تر څارنې لاندې

پته: ستره محکمه، د بهرنيو، عامه اړيکو او مطبوعاتو رياست

ميزان